

Tarradellas i Òmnium C

Si bé Tarradellas va veure amb bons ulls el naixement d'Òmnium, la decisió de l'entitat d'obrir una oficina a París l'any 1962 va encetar una picabaralla que va durar fins al retorn del president. Josep Faulí fa un repàs exhaustiu de les cartes i els motius que intervingueren en l'afer.

Quan Tarradellas va tornar a Catalunya com a president de la Generalitat, les seves relacions amb Òmnium Cultural, sense assolir una normalitat total, milloraren molt, però no fou aquesta normalitat el que presidí, durant molt de temps, els contactes entre el president i l'entitat.

En el decurs de la història d'Òmnium Cultural el nom de Josep Tarradellas surt força sovint: una primera interpretació pot considerar aquesta presència lògica i normal, vist que es tracta de dos protagonistes destacats de la història de Catalunya. Aquesta anàlisi, però, no és correcta, ja que Josep Tarradellas, que, durant tota l'existència de l'entitat, tret del període posterior al maig del 1980, és president de la Generalitat de Catalunya, en aquesta història, més que de protagonista, fa d'antagonista. Aquesta és la gran singularitat de les relacions entre Òmnium i Tarradellas: al servei d'un mateix país, però moltes vegades enfrontats.

La història comença gairebé en el mateix inici de l'entitat. Poc abans de crear-la, Fèlix Millet, per telèfon, comunica la decisió que ell i els seus amics han pres a Tarradellas, vell amic de *La Falç*, i aquest l'esperona, però li demana que no facin política.

Del 1963 és un fet que, tot i no relacionar-se directament amb Òmnium com a entitat, s'hi relaciona perquè hi participa un dels seus protagonistes: és Joan Triadú, el qual acaba de publicar a *Serra d'Or* un article que complau Tarradellas. Aquest, per mitjà de Ramon Vila-Abadal, aconsegueix de trobar-se amb Triadú a París i aquest, ultra parlar-li de moltes altres coses, li subministra abundosa informació sobre Òmnium Cultural. L'entrevista s'escau l'1 de novembre de 1963, un mes i escaig abans de la clausura de la seu de l'entitat: és Josep Andreu i Abelló qui paga el viatge de Triadú. Aquest és portador d'una carta de l'abat Escarré.

El 1964 és l'any del viatge de Narcís Bonet per Amèrica, gest expansiu que desplaça Tarradellas, a qui molesta, també, la instal·lació

d'Òmnium a París. El 6 de juny d'aquest any, des de Mèxic, un enviat d'Òmnium escriu: "Els sectors Tarradellas no són partidaris de l'OC".

Tarradellas, en una carta a Francesc Ferreras i Duran, a qui, com a president del Parlament, anomena "estimat President", explica les seves raons. La carta és datada del 17 de juny de 1965 i, després de recordar que Òmnium es constitueix l'any 1961, explica que el 8 de novembre de 1962 Millet li comunica que es volen instal·lar a París. Diu: "vaig expressar-li la meva satisfacció per la tasca que es proposen, però manifestant-li, al mateix temps, que considerava contraproductiu obrir una delegació a París".

Quan s'hi instal·len: "em va disgustar, doncs volia dir que ens trobàvem en vigílies d'una acció contra les nostres Institucions". I és que l'entitat farà adeptes a la seva política "que consistia en dir-se catalanista a Barcelona, ésser fidels franquistes a Madrid i en passar la frontera propugnar la independència de Catalunya."

Després d'aquesta definició, la carta parla de "l'esperit de guerra civil que respiren" les accions d'Òmnium i explica que tres vegades -desembre del 64, febrer i març del 65- directius de l'entitat l'han volgut veure, però que ell s'hi ha negat.

El 2 de setembre Narcís Bonet escriu a Manuel Alcàntara i li comenta els judicis que Tarradellas ha fet del seu viatge a Amèrica: relaciona el fet amb uns andònims contra Òmnium Cultural que han aparegut i afirma que "el Sr. Tarradellas no estalvia invectives a ningú".

En relació amb l'interès dels directius d'Òmnium per veure Tarradellas, hi ha una carta adreçada per Josep M. Benet a Cendrós el 19 de setembre de 1965, en la qual li comunica un telèfon que li ha demanat: és el 21 de Sait-Martin-le-Beau (Indre-et-Loire), que, no cal dir-ho, és precisament el de Tarradellas. Segons Benet, bon amic de tots dos, en aquell telèfon Cendrós serà atès "amb la millor vo-

Josep Tarradellas. Els atacs del polític a les activitats d'Òmnium Cultural i els seus dirigents venien del seu convenciment que OC no tenia "una política ferma de restabliment de la Generalitat de Catalunya".

ltural, cartes creuades

ARXIU

luntat i els braços oberts, segons ell mateix m'ha dit sempre i quan correspongui a la seva tradicional gentilesa i tracte acreditat per la seva part i al bon esperit i activa vocació que vostè continua demostrant”.

A conseqüència d'aquest interès, Tarradellas i Cendrós concerten una entrevista que no arriba a fer-se. Al cap de poc temps, però, es reuneixen Andreu i Abelló, Cendrós, Millet i Tarradellas a l'Hotel Suède de París –final del 65 o començament del 66–, però la reunió, en lloc d'aclarir malentesos, atia les diferències: el problema sempre és de saber què és o no és política i, per tant, què pot o no pot fer Òmnium. En principi, tenir una delegació a París no és fer política...

Les crítiques de Tarradellas als dirigents d'Òmnium són persistents i, el 26 de març de 1966, les torna a exposar a Rafael Tasis per carta: “Del que es tracta en molts d'ells, és de veure si poden salvar les estructures del règim franquista una vegada aquest haurà desaparegut”.

En la carta diu també a Tasis –que hi havia col·laborat–, que els mateixos que fracassen, –segons ell– amb el Patronat Popular de la Cultura Catalana, posen en marxa, després, Òmnium. Aquesta idea és impugnable en tots els seus conceptes, però assenyala una de les pistes de la disconformitat de Tarradellas que, en aquest cas, apunta contra els dirigents del Patronat.

Cendrós, després de l'enfrontament de París i, segons Tarradellas, una trobada frustrada a Foix, té la sorpresa que Josep Fornas el convida a trobar-se novament amb el president.

En aquest cas la reunió és al Grand Hotel de Perpinyà i resulta tan violenta com l'anterior. Després del nou xoc, Tarradellas sent la necessitat de dir el que pensa als directius de l'entitat i, el 21 de novembre, escriu a Cendrós i explica que no ho fa a Millet “donat el seu estat de salut”. La carta recorda les converses de París i Perpinyà, assenyala que Òmnium divideix els catalans i crea problemes amb l'estat i amenaça així: “En el mo-

ment que ho cregui convenient faré conèixer de nou la meua disconformitat en tot el que fa referència a l'Òmnium Cultural”.

L'enfrontament crea situacions incòmodes a molts catalans que volen compaginar el respecte al president amb la col·laboració amb Òmnium i l'amistat amb la seva gent. És el cas, entre molts altres, de Frederic Rahola, el qual, cap al final del 1966, en una reunió tinguada a l'hotel Mont Tabor de París, convenç Tarradellas de la necessitat –i la possibilitat– d'assajar una reconciliació. De moment el president encarrega aquesta tasca a Rahola mateix, a Jaume Carner i a Víctor Seix. Carner, en una carta del 20 de desembre adreçada a Millet, Riera, Vallvé, Cendrós i Puig, ho explica així: “A finals de la setmana darre- ra en Josep Tarradellas va donar la conformitat als noms de les tres persones que podrien iniciar el diàleg amb OC. Són aquestes: En Frederic Rahola, En Víctor Seix i jo.”

”En Josep Tarradellas desitja que actui en nom propi i no en virtut de delegació o representació seva, sense que les paraules o els actes d'aquestes tres persones el puguin comprometre.”

En la mateixa carta, Carner dimiteix com a membre del Consell de Gestió d'Òmnium Cultural per tal de poder fer d'autèntic in-

Frederic Rahola. El que anys més tard seria Síndic de Greuges va actuar de mitjancer entre el president Tarradellas i els representants d'Òmnium Cultural.

Joan Triadú. L'escriptor va subministrar molta informació d'Òmnium a Tarradellas l'any 1963.

termediari. I, el 10 de gener de 1967, comunica a Millet, en una altra carta, que no es reuniran amb ell abans de parlar amb Tarradellas. Aquesta reunió dels tres mitjancers amb el president es fa a Perpinyà, però no és gaire clarificadora, perquè Tarradellas repeteix que Òmnium no ha de fer política, sense donar solucions concretes o indicar línies d'actuació precises; els “tres”, però, aconsegueixen que Tarradellas signi una carta de delegació. Aquesta mateixa indefinició presideix les converses dels tres “homes bons” amb Òmnium, per la qual cosa el diàleg –potser perjudicat per la mort de Millet– no serveix de res.

Pel juny Tarradellas continua els atacs. En una carta a Ferreras, del 23, renova les crítiques al Patronat Popular de Cultura Catalana i a Òmnium Cultural i comenta que, mentre el primer ha fracassat, els directius del segon, després de la mort de Millet, “són més apassionats que mai contra el que nosaltres representem”. Tot fa suposar que una referència d'aquesta carta arriba a la reunió del comitè executiu del 27 de juliol, però Riera s'oposa a adoptar cap mena d'acord sense conèixer-la completament.

A la reunió del comitè executiu del 6 de setembre, Riera comunica que Carner li ha demanat una reunió d'Òmnium amb la “Comissió dels 3”.

Se celebra el dia 13 amb assistència dels tres “homes bons” i, per part de l'entitat, de Riera, Carrasco, Puig, Bassols i Triadú. Carner hi manifesta que són a un pas de suspendre llurs bons oficis perquè el resultat de les converses ha estat decebedor; Riera explica que, tot i que, a la darrera reunió, havien convingut de deixar la delegació de París de vacances i fer-hi després només activitats culturals, hi ha hagut una nova carta de Tarradellas amb atacs; aleshores, Rahola, fidel traductor del pensament del president, exposa la gran raó d'aquest: l'estatge de París s'ha de tancar, perquè s'hi fa política.

La reunió és pràcticament la fi de l'actuació dels “homes bons”: tot i que, unànimement, lamenten la darrera carta de Tarradellas, Carner –sempre repetint idees del president– es refereix a maniobres d'algunes persones per a destruir la Generalitat i esmenta, com a autors d'aquestes maniobres, els noms de Cuito, Hurtado i Cendrós.

Però Tarradellas no para. El 28 d'octubre de 1967 aprofita l'homenatge que el Casal de Catalunya tributa a Pere Bosch i Gimpera per dedicar gairebé la meitat del seu parlament a una “entitat” que, sense equivocació possible, es Òmnium, encara que no l'esmenti pel nom. Al parlament hi ha una doble acusació.

D'una banda, afirma que Òmnium només es preocupa de la cultura i oblida la llibertat:

“Pensar que, si ens permeten de parlar o escriure en català, ja defensem els problemes fonamentals del nostre país és un error i a la vegada és inadmissible. No hi ha llibertat de llengua ni de cultura, si no hi ha llibertat política. No hi ha llibertat, si nosaltres no podem estructurar el nostre Poble com desitgem. Pensar que es pot tornar a aquells anys en què molts treballadors veien en els que defensaven la nostra llengua i la nostra cultura llurs adversaris, és una follia. Oblidar que per a defensar els nostres valors espirituals milers i milers de catalans i de no catalans donaren la seva vida, no voler recordar que milers i milers de ciutadans d'altres Pobles d'Espanya han fet tota mena de sacrificis en defensa dels nostres ideals polítics, econòmics i espirituals, és fer un gran dany a la nostra Catalunya”.

D'altra banda, acusa Omnium d'actuar contra la llengua castellana: “Però també vull dir que és menyspreable el fet que hi hagi qui, dient-se defensor de la nostra cultura, es llença a tota mena de campanyes contra la llengua castellana que és tan digna d'estima com la nostra. En aquesta acció política que porten a cap els qui avui a Catalunya i anònimament volen representar tot el que més estimem, hem vist aquestes darreres setmanes que feien arribar una propaganda a la que des de fa anys donen tota mena d'ajuts, encaminada a convèncer els catalans que la nostra segona llengua ha d'ésser la francesa”.

En altres indrets del parlament, esmenta les amenaces de Cendrós –“l'actual Secretari de l'entitat”– i es refereix a una solució que Millet assajà d'imposar abans de morir sense aconseguir-ho; segons Tarradellas, una carta pòstuma –la va escriure, però no la va arribar a enviar, cosa que féu la vídua– del primer president d'Omnium li dona la raó.

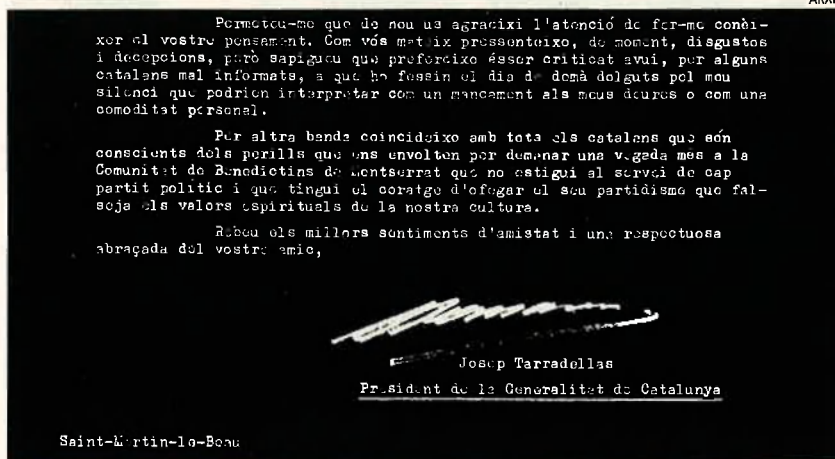
El 16 de maig de 1968, Tarradellas escriu una extensa carta a Carner, en la qual, al costat de consideracions i explicacions que menen el tema per altres viaranys, hi ha la justificació de la conducta del president. És aquesta: “Un mes després va morir el nostre amic Sr. Millet i la instal·lació de la nova directiva, venia a començar una etapa més política que mai i portada amb un esperit de guerra civil i al mateix temps encaminada, per part d'alguns dels seus dirigents a provocar una repressió contra Catalunya. Davant aquesta situació que cada dia s'agravaria més i més vaig prendre la decisió de no intervenir ni directa ni indirectament a res que ni de prop ni de lluny es relacionés amb l'Omnium Cultural.”

“Però malgrat aquesta meua actitud, que vaig complir, el 5 d'agost el Sr. Joan Cendrós, aprofità l'ocasió d'enviar una carta a l'amic Sr. Rahola que el ridiculitza i l'insulta, per a llençar contra la meua persona, que res havia dit ni intervingut en les seves discussions ni

molt menys en els problemes de l'Omnium Cultural, per també insultar-me grollerament i d'una manera ignominiosa difamar tots aquells catalans i no catalans que havíem tingut responsabilitats en els Governos de la Generalitat. En fi, com coneixeu la carta, no tinc d'insistir, però sí que cal tenir present que mai el règim franquista, ni els falangistes, ni els més irreductibles adversaris nostres s'havien comportat com acabava de fer-ho el Sr. Joan B. Cendrós, secretari general d'aquesta Entitat.”

“A què obeïa aquest infamant atac contra les nostres institucions nacionals i els seus homes? Quins eren els veritables motius per llençar les seves difamacions contra el president Companys i els seus Consellers i injuriar la meua persona? Si estava jo completament

ARXIU

La correspondència de Josep Tarradellas sobre Òmnium Cultural fou nombrosa. Després de la restitució de la Generalitat, les cartes del president foren utilitzades amb finalitats desestabilitzadores i anticatalanes.

al marge i res havia expressat de les noves activitats de l'Omnium Cultural, per què aquest atac? Permeteu-me que us digui que sempre m'ha semblat que aquesta explosió d'odi no venia solament de la posició que jo havia tingut en relació a aquesta entitat, sinó principalment per altres problemes que més endavant em permetré exposar-vos. Amb el sincer desig de no complicar la vida de l'amic Senyor Rahola, res vaig dir. Vaig pensar, i n'estic plenament convençut, que ja vindrà un dia que els Tribunals de Justícia del nostre Poble diran la seva darrera paraula davant les greus i falses acusacions del Sr. Joan B. Cendrós i que durant tota la seva vida tindrà el privilegi d'estar avergonyit de la seva acció, deixant a la posteritat un record més que menyspreable.”

“Repeteix, el meu silenci davant el que acabo d'exposar-vos fou complet, fins que el 28 d'Octubre, davant la campanya que continuaven fent els principals dirigents de l'OC a la conferència que vaig donar a l'acte d'homenatge al doctor Pere Bosch i Gimpera, vaig manifestar la meua reprovació. El meu discurs ja sé que, a alguns catalans de bona fe i que ajuden aquesta entitat, no els va ploure,

pel fet que en desconeixen les seves principals activitats polítiques, però els testimoniatges que he rebut de tot arreu em diuen que les meves paraules han fet un gran servei a la nostra Catalunya i estic segur que ja vindrà un dia que tothom ho comprendrà perfectament.“

”Com jo vaig anunciar en el meu parlament, la meva total disconformitat a la política suïcida que feia i fa encara l'Òmnium Cultural em comportaria altres atacs. Davant, doncs, de la seva persistència, el 6 de desembre, és a dir quatre mesos després de les greus acusacions del senyor Cendrós, com ja sabeu em vaig adreçar al President del Parlament per

informar-lo i recordar-li dos fets. El primer, que l'actual President de l'Òmnium Cultural avalava una política contrària a Catalunya i que el seu Secretari General havia estat un fervorós franquista, com saben molt bé tots aquells que fa anys que el coneixen. En la meua lletra no hi havia ni insults ni difamacions per ningú. Com tothom sap, almenys per a mi, el fet d'haver estat o ésser franquista no vol dir rebutjar un diàleg per difícil que sigui, per tal de buscar coincidències que facilitin la unitat dels catalans.”

El 7 d'agost de 1968 Cendrós escriu a Carner i, amb una targeta, n'envia una còpia de la carta a Tarradellas. Aquest, en una lletra del dia 14, li comunica que l'ha rebuda, de la mateixa manera que havia rebut les de les cartes adreçades a Rahola el 5 d'agost de 1967 i, a Carner i Escarré, el 3 de gener de 1968. El president fa aquest comentari: “Em permeto confirmar-vos la recepció d'aquestes quatre fotocòpies per vós enviades, per tal que sapigues que he pres nota dels insults i difamacions que llenceu contra el President Companys, els Consellers del seu Govern i la meua persona en tant que President de la Generalitat.“

”La vostra correspondència també m'ha

L'abat Escarré i Fèlix Millet, dos dels personatges que tingueren diferències amb el president. El president d'Òmnium, malgrat tot, va assajar una solució, que no va reeixir, abans de morir.

permès d'assabentar-me dels vostres anhels contraris a la unitat del catalans i a la llibertat de Catalunya.”

Les tres cartes al·ludides per Tarradellas i conegudes per aquest perquè Cendrós, en un acte que alia sinceritat amb provocació, li n'ha enviat fotocòpies, són aquestes:

5 agost 1967. De Cendrós a Rahola. És, sobretot, una carta entre editors, en la qual el redactor s'esplaia contra l'exiliat de Saint-Martin-le-Beau “que no fa i tracta de no deixar fer als altres, que es llença desfermadament a denunciar i a calumniar compatriotes actius i eficients”. Hi al·ludeix al tema econòmic de l'exili. L'atac és fort, indubtablement fort, però Tarradellas, quan, gairebé un any després, se'n fa ressò, té la gran habilitat de posar el president Companys en el mateix sac de l'ofensa, cosa que, al peu de la lletra, no permet el text de Cendrós.

3 gener 1968. De Cendrós a Carner. Agraeix una lletra del 20 de desembre, en la qual Carner expressa “protesta i tristesa” pels atacs que Cendrós rep de Tarradellas, però, a la vegada, manifesta que seria un error promoure un document de desautorització amb signatures. (I aquest no es fa, però sí una simple carta d'adhesió a Cendrós.)

3 gener 1968. De Cendrós a Escarré. Expressa gratitud per les bones paraules de l'abat de Montserrat en relació amb els atacs de Tarradellas.

El dia 17 d'agost Tarradellas denuncia l'actuació de Cendrós en una carta adreçada a Riera: vol saber si Òmnium s'hi solidaritza i explica que Cendrós haurà de “respondre davant dels Tribunals”.

Riera contesta el 30 i diu que el millor que poden fer és parlar-ne en un “contacte personal que ens ajudés a aclarir malentesos o interpretacions equivocades”.

Abans de rebre la resposta de Riera, Tarradellas escriu a Bagués, un antic company de *La Falç* que és de la Junta Directiva d'Òmnium. Li fa dues cartes, però. La primera, datada al 28 d'agost, amb tractament de vós, és destinada a ésser difosa, segons que és normal en aquesta mena de cartes del president, mentre que la segona, datada al 29, amb tractament de tu, és privada. En aquesta, manifesta que li estranya que hagi acceptat d'entrar al comitè executiu –ho diu així–, i ho explica amb una comparança: també “el grup Ametlla-Cuito-Hurtado” va necessitar un “nacionalista” i es va valdre de Casanoves perquè avalés la seva política –segons Tarradellas– de constant claudicació; és el paper que avui han destinat a Bagués, fundador de *La Falç* i amic de Tarradellas. Comenta, però: “El gran error d'aquests nou-vinguts al catalanisme i a les lluites polítiques és (...) que em defensaré de la manera que calgui i que sigui fins que tingui un alè de vida”.

En l'altra carta exposa el fracàs d'Òmnium a causa de la seva política: "Com ja sabeu, avui malgrat les dificultats que han de vèncer les nostres revistes, són llegides per prop de mig milió de catalans. Per què, doncs, després de set anys de propagandes, pressions i coaccions de tota mena, a l'Òmnium Cultural solament uns sis-cents catalans s'hi han adherit?"

Això s'escriu en el mateix moment en què és a punt de començar la promoció que, en deu anys, fa que l'entitat tingui més de vint mil socis, i després d'un període de més de tres anys d'absoluta clandestinitat.

Les cartes continuen. Tarradellas, en una del 16 de setembre de 1968, comunica a Enric Bellprat que no assistirà als Jocs Florals de Zuric perquè hi participa Òmnium. En una del 26 del mateix mes, repta Sanabre pels judicis que li ha escrit sobre "les fotocòpies de les cartes que us varen ésser enviades". El 26 de novembre, en la reunió del comitè executiu, "El Sr. Cendrós comenta la més recent de les cartes difamatòries del Sr. T., d'aquest mes, dirigida, aquesta vegada, a un membre de l'IEC."

És del dia 9 i, en una nota, hom diu que se'n fan vint-i-cinc mil còpies. Va adreçada a Josep Alsina i Bofill. Tarradellas, entre altres coses, hi diu: "Vaig tenir diferents reunions amb els dirigents d'Òmnium Cultural que volien que avalés les seves activitats polítiques oferint-me a canvi el seu ajut, que naturalment no vaig acceptar..."

"La meua posició va ésser i és encara la de dir-los que llur tasca havia de limitar-se a la defensa de la nostra llengua i cultura i que es deixessin de crear estats passionals entre nosaltres i de subvencionar a catalans i no catalans que diuen lluitar per la independència dels "països de Llengua Catalana", que tanquessin les seves delegacions d'Europa i Amèrica..."

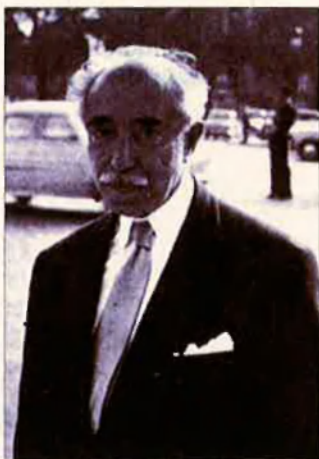
"Per jutjar sense equivocar-me del perquè de l'actitud de la major part dels components de l'Òmnium Cultural, cal tenir present a tothora que aquests formen part de la burgesia que es va començar a enriquir l'any 1939, gràcies en gran part a la Generalitat de Catalunya."

En començar el 1969 entra en acció, en relació amb aquest tema, un altre català amic d'escriure cartes: és J. A. Gibernau, que viu a Xicago i que, en una lletra a Tarradellas, li demana que obri com a president: "Quant el Sr. Cendrós us ataca arribant inclús al baix insult personal ningú us negarà el dret del vostre contra-atac, però això en realitat no implica una acció presidencial, sinó el trist cas de dos senyors que ventilen les seves diferències públicament".

Del setembre del 1969 és una carta de Tarradellas a un escriptor. Una part important és

Josep Alsina i Bofill. Tarradellas li va enviar una de les seves cartes més polèmiques.

Josep M. Batista i Roca. El president en l'exili veia amb mals ulls les campanyes que endegava el CNC.

dedicada a Òmnium, l'activitat del qual és esmentada, en un mateix paràgraf, al costat de la del PCE: "Hem de continuar, doncs, acceptant amb silenci la política contrària a la unitat i de provocació de l'Òmnium Cultural? Ens hem de sotmetre als propòsits del Partido Comunista de España? Per la meua part sapigau que sense cap vacil·lació dic: no".

Al costat d'una lògica repetició d'idees ja exposades, destaca un paràgraf que dóna una pista que orienta vers Batista i Roca. És aquest: "Hauria de saber també l'Òmnium Cultural que és fer un dany al país avalar i ajudar les campanyes que es fan a favor del govern anglès, els promotors de les quals ens diuen que estan encaminades a impossibilitar les reivindicacions imperialistes d'Espanya d'apoderar-se de Gibraltar".

La difusió que moltes de les cartes del president aconseguen fa que arribin a mans dels qui se'n poden aprofitar. Segons el diari del Movimiento *La Prensa*, per exemple, la darrera carta esmentada "ha venido a poner varias muy interesantes cosas en su punto y, al mismo tiempo, defender la honorabilidad del Gobierno del General Franco".

Abans del que és una llarga treva, encara el 6 de desembre de 1969, Tarradellas escriu a Sugranyes de Franch i parla dels dirigents d'Òmnium com de "fabricants i botiguers"; afirma que es mouen "emportats pel seu odi i pel seu esperit de guerra civil" i explica que ha contractat advocats per presentar querella per difamació de Companys. Hi fa, també, aquesta definició: "minimecenatge que comporta no el possibilitar la difusió de la nostra llengua, sinó el crear una força política contrària a les nostres llibertats".

Tot seguit es produeix una pausa, que repre-

Quan Tarradellas va tornar triomfant a Catalunya, les relacions amb OC es van normalitzar. El president ja no temia els dirigents de l'entitat.

senta el final dels enfrontaments. En 1975, la premsa ultradertana, però, continua aprofitant textos del president, i Fuerza Nueva parla d'Òmnium "del que José Tarradellas recomendó apartarse por estar dominado por el marxismo, a pesar de los banqueros que lo sostienen".

En 1976, mort el dictador, a Catalunya reviu la política en llibertat. Cendrós és d'Esquerra Democràtica i, en una carta del 15 d'abril, Tarradellas el felicita per un document que el seu partit ha lliurat "al Sr. Carlos Arias, president del Consell de Ministres d'Espanya". En el nou clima de llibertat, es divulga una selecció de cartes del president, en la qual hi ha aquests apartats: "Contra l'Òmnium Cultural", "Contra l'Òmnium Cultural, el Patronat Popular de Cultura Catalana i l'Aliança Sindical", "Contra l'Òmnium Cultural i el Patronat de Cultura Popular".

El 19 d'agost de 1977, poc abans de la triomfal tornada de Tarradellas a Catalunya, Riera, Bagués i Josep M. Ainaud el visiten a Saint-Martin-le-Beau. En relació amb aquesta trobada, en la reunió de la Junta Directiva del 15 de novembre "el Sr. Riera fa constar la visita, el dia 19 d'agost, al President Tarradellas, a Saint-Martin-le-Beau. Hi varen assistir els senyors Riera, Bagués i Ainaud. L'Honorable va elogiar la tasca exercida per Òmnium Cultural i va córrer un vel sobre el passat. Va assegurar que intervindria en l'afar de l'ensenyament de català, prèvia disponibilitat d'un dossier informatiu. Darrerament ha demanat informació sobre les qüestions econòmiques prop de les caixes d'estalvi per tal de fer-los un entretec".

Comencen, doncs, unes noves relacions, però, en aquestes, el president no abdica de res i, en una biografia que es publica l'any següent, no renuncia a cap acte del passat. L'autor, Ernest Udina, hi explica:

"Tarradellas s'oposava radicalment a tot Comitè a l'interior que tingués abans una acció culturalista que una acció política directament lligada amb la Generalitat... Aquest serà el motiu per a oposar-se radicalment a Òmnium Cultural".

Les explicacions de Tarradellas mateix són aquestes en el llibre: "Jo fins i tot m'he oposat a campanyes d'alguns sectors de l'Òmnium Cultural i d'altres durant els anys seixanta en contra de la llengua castellana, perquè això anava contra la necessària col·laboració de tots els pobles d'Espanya."

"La majoria de crítiques i baralles que he tingut són degudes a que sempre he defès que abans de tot, qualsevol partit i lluitador català havia de situar el punt clau del restabliment de la Generalitat, amb les conseqüències que això comporta."

"Amb els dirigents de l'Òmnium vaig tenir

"Ja ajudeu la cultura catalana?". Tarradellas no volia que Òmnium fes política mitjançant les seves accions de reivindicació cultural i lingüística a l'exterior.

Tarradellas fou rebut al Palau Dalmau l'any 1979. Òmnium feia les paus amb el president.

grans discussions perquè és un fet que jugaven a obtenir engrunes del franquisme i volien fer molta obra cultural per ocultar que no tenien una política ferma de restabliment de l'autonomia, de la Generalitat."

Una vegada instal·lat Tarradellas a la Casa dels Canonges, l'intercanvi de visites protocol·làries es fa esperar fins al 1979: el 3 d'abril, Vallvé, Bagués, Millàs i Triadú visiten el president i aquest, el 9 de maig, és rebut al Palau Dalmau, on li ofereixen una placa que ha fet Bagués. L'atenció de l'entitat al president de Catalunya és plena, com ho demostra l'acord del comitè executiu de l'11 de setembre que clou la campanya en favor de l'Estatut. És aquest:

"1r.- de no fer pública cap mena de comunicació d'OC referida a la campanya pro Estatut d'Autonomia, vistes i conegudes les declaracions fetes pel Molt Honorable Sr. Josep Tarradellas, força compromeses davant l'opinió particular dels partits i de l'opinió pública sobre el tema del Projecte d'Estatut en vies d'aprovació.

2n.- de cursar un "Saluda" del President a les dues-centes entitats que han col·laborat amb OC al llançament de la Campanya pro Estatut d'Autonomia. El Sr. Vallvé es compromet a signar els "saludes" així que hauran estat mecanografiats."

En 1980, Martí Gómez recull fragments

d'una entrevista que ell i Ramoneda feren a Tarradellas en 1975, en el decurs de la qual el president diu sobre Òmnium Cultural: "Ha llevado a cabo una obra muy buena: mixtificar Catalunya. Ha logrado que unos cuantos niños hablen catalán y escriban en catalán sin hacer faltas de ortografía. Eso logró viviendo Franco, cuando no había libertad. Daba pues igual que los niños escribieran o hablasen en catalán. Yo estoy convencido, y no soy hombre con manías persecutorias, que Omnium Cultural se creó para cabrearme. Únicamente para cabrearme. Por eso y para distraer la atención de que no hubiera libertad".

Josep Faulí